



**ITÄ-SUOMEN
SEUDULLINEN
LIIKENNEJÄRJESTELMÄTYÖ**

AIESOPIMUS

Pielisen Karjalan liikennejärjestelmän kehittäminen Juuassa ja Nurmeksessa 2023–2026

Työryhmän hyväksymä versio 20.12.2022

Tämä aiesopimus on sopijaosapuolten yhteinen näkemys Pielisen Karjalan seudun liikennejärjestelmän kehittämisestä sekä lähivuosina toteutettavista ja edistettävistä toimenpiteistä. Lieksan kaupunki ei ole mukana sopimusosapuolena irtisanouduttuaan aiesopimuksesta. Sopijaosapuolet sitoutuvat toimivaltansa ja käytettävissään olevien resurssien puitteissa toteuttamaan ja edistämään hankkeiden ja toimenpiteiden toteutumista. Sopimuksen toteuttamista koordinoi seudun liikennejärjestelmätyöryhmä.

1. SOPIJAOSAPUOLET

Tämä aiesopimus on tehty seuraavien osapuolien välille:

- Juuan kunta
- Nurmeksien kaupunki
- Pohjois-Karjalan hyvinvointialue (Siun sote)
- Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
- Pohjois-Savon ELY-keskus
- Pohjois-Karjalan ELY-keskus

2. SOPIMUKSEN TAUSTA

Pielisen Karjalan liikennejärjestelmän kehittämisen aiesopimus solmittiin vuonna 2012 ja sitä on päivitetty säännöllisesti. Tämä päivitys on jatkoa vuosille 2019–2021 ajoitetulle aiesopimukselle. Päivitetyt sopimuksen taustalla ovat valtakunnallinen ja maakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma, Itä-Suomen liikennestrategia (päivitetään vuosina 2022–2023) sekä kuntien strategiat. Aiesopimuskaudella jatketaan yhteistyön toimintamallien kehittämistä muun muassa elinvoimateemaan ja hyvinvointialueen käynnistymiseen liittyen. Merkittävin muutos aiempaan on Lieksan kaupungin jättäytyminen pois seudullisesta liikennejärjestelmätyöstä.

Taustalla olevien kansallisten ja alueellisten suunnitelmien tavoitteet muodostavat pohjan tämän sopimuksen toimenpiteiden määrittämiselle. Viimeisimpänä on päivitetty Itä-Suomen liikennestrategian tavoitteet, joita toteutetaan myös tällä aiesopimuksella:

- Toteutamme Suomen kansallisia ympäristö- ja ilmastotavoitteita alueen erityispiirteet huomioiden
- Kehitämme liikennejärjestelmän kokonaisturvallisuutta kohti nollavisiota
- Kehitämme liikennejärjestelmää turvaamaan yhteiskunnan huoltovarmuutta
- Edistämme liikennejärjestelmän tasa-arvoisuutta
- Tarjolla on monipuolisia liikkumista helpottavia ja elämänlaatua lisääviä palveluita
- Valittavissa on kestäviä kulkutapoja ja matkaketjuja
- Henkilöautomatkat ovat ennakoitavia ja sujuvia
- Raaka-ainekuljetukset ovat toimintavarmoja ja kustannustehokkaita
- Kuljetusketjut ovat tehokkaita ja kestäviä
- Toimiva liikennejärjestelmä mahdollistaa yritystoiminnan kehittymisen

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on aiheuttanut merkittäviä toimintaympäristön muutoksia, joiden mainittujen tavoitteiden ohella tulee varmistaa elinkeinoelämän kuljetusten turvaaminen ja hakea tarvittaessa uusia logistiikkayhteyksiä pikaisella aikataululla. Tärkeää on erityisesti alkutuotannon logistiikkaketjujen varmistaminen.

Pielisen Karjalassa kävelyn ja pyöräilyn edistämällä on pienempi merkitys verrattuna esimerkiksi maakuntakeskuksiin. Nämä ovat seudulla kuitenkin tärkeitä teemoja muun muassa matkailun ja esteettömyyden kehittämisen näkökulmista.

3. TOIMENPITEET

Seudulla toteutettavat toimenpiteet

Tämä osio sisältää toimenpiteet, joiden rahoituksesta ja toteutuksesta päättäminen on seudulla mahdollista. Kunkin toimenpiteen vastuuorganisaatiosta, rahoitusjaosta ja ohjauksesta sovitaan erikseen tarkemman ohjelmoinnin yhteydessä. Toimenpiteiden toteuttamiseen voi osallistua

myös sopimuksessa mainitsemattomia osapuolia. Toimenpiteet ohjelmoidaan ja viedään sopijapuolten päätöksentekoon osana jatkuvaa liikennejärjestelmätyötä.

Seudulla keskeisiksi toimenpidekokonaisuuksiksi vuosille 2023–2026 on nostettu:

1. Turvallisten ja kestävien arjen matkojen kehittäminen
2. Logistiikan turvaaminen ja tehostaminen
3. Yhteistyön toimintamallien kehittäminen

3.1. Turvallisten ja kestävien arjen matkojen kehittäminen

Arjen matkoja kehitetään jalankulkua, pyöräilyä sekä henkilöliikennettä kehittämällä. Liikenne-turvallisuus, esteettömyys ja päästöjen vähentäminen korostuvat osana kaikkia kehittämistoimenpiteitä. Koulukuljetusten tehostaminen sekä seudun erityispiirteenä matkailijoiden yhteys-tarpeiden huomioon ottaminen korostuvat joukko- ja henkilöliikennettä kehitettäessä.

Toimenpiteet:

1. Toteutetaan Pielisen Karjalan viisaan liikkumisen suunnitelmassa määritettyjä toimenpiteitä alueen ikärakennekehitys huomioiden varaamalla rahoitus vuosittain budjetteihin (kunnat, POS-ELY, 2023-)
2. Kehitetään virkistysreitistöjä sekä jalankulun ja pyöräilyn väyliä (kunnat, POS-ELY, 2023-)
3. Yhdistetään ryhmäkuljetuksia, koulukuljetuksia ja tarkoituksenmukaisia SOTE-kuljetuksia mahdollisimman tehokkaasti joukkoliikenteeseen (POS-ELY, kunnat, Siun sote, 2023-)
4. Kehitetään julkisen liikenteen mobiilimaksamista sekä yhteiskäyttöisiä lippujärjestelmiä yhdessä toimivaltaisten viranomaisten ja liikennealan toimijoiden kanssa (POS-ELY, 2024-)
5. Turvataan kuntien ja ELY-keskuksen yhdessä määritelty joukkoliikenteen palvelutaso (POS-ELY ja kunnat, 2023-)
6. Kehitetään seudun matkailuliikennettä elinkeinovetoisesti määrittämällä ja toteuttamalla yhtenäiset matkaketjut sekä markkinoimalla niitä tehokkaasti kysynnän varmistamiseksi (kunnat ja yritykset, 2023-)
 - yhteydet maakuntakeskusten juna- ja lentoasemilta seudulle
 - yhteydet seudun sisällä (ml. vesimatkailu)
 - yhteydet Pielisen Karjalan ja lähimatkailukeskusten välillä (mm. Tahko ja Vuokatti)
7. Mahdollistetaan ja edistetään sähkölataus- ja biokaasutankkauspisteiden syntymistä sekä tuetaan julkisilla hankinnoilla vaihtoehtoisten käyttövoimien kysyntää seudulla (kunnat, 2023-)

3.2. Logistiikan turvaaminen ja tehostaminen

Aiesopimuskaudella keskitytään teollisuusalueiden yhteyksien parantamisen ohella seudullisen yhteistyön kehittämisedellytysten parantamiseen sekä seurataan logistiikan toimintaympäristön muutoksia. Seudun kannalta tärkeiden alkutuotannon logistiikkaketjujen turvaamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Toimenpiteet:

1. Turvataan elinkeinoelämän logistiikkaketjut (kaikki osapuolet)
2. Edistetään junakuljetusten toimintaedellytysten kehittymistä ja varmistetaan tiekuljetusten toimivuus (ELYt, kunnat ja liitto, 2023-)
3. Kehitetään Pielisen altaan vesikuljetuksia ja infraa yhdessä vesimatkailun kanssa laajassa yhteistyössä elinkeinovetoisesti (ELYt, kunnat ja liitto, 2023-)
4. Varmistetaan kuntiin tulossa olevien merkittävien teollisuusalueinvestointien vaatimat liikenne- ja infrainvestoinnit (kunnat, ELY-keskukset, 2023-)

- mm. Nurmeksen teollisuussivuraiteen kehittäminen
5. Seurataan kansainvälisiä, kansallisia ja ylimaakunnallisia logistiikan kehittämishankkeita sekä sovelletaan niistä saatuja kokemuksia seudulla (liikennejärjestelmätyöryhmä, 2023-)

3.3. Yhteistyön toimintamallien kehittäminen

Pielisen Karjalan liikennejärjestelmätyöryhmän toimintaa jatketaan ja kehitetään jatkuvasti. Aiesopimusosapuolet turvaavat osaltaan seudullisen liikennejärjestelmätöyön jatkuvuuden ja sen vaatimat resurssit.

Liikennejärjestelmätyöryhmä jatkaa maankäytön ja liikennejärjestelmän kehittämsyhteistyötä tarkastelemalla seudullisesti merkittäviä maankäytön suunnitelmia ja niiden liikenteellisiä vaikutuksia vuosittain liikennetyöryhmän kokouksessa. Maankäytön ohella työryhmä käsittelee vuosittain myös kuntien elinvoimaisuuteen liittyviä liikenneasioita.

Aiesopimuskaudella tarkennetaan Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen osallistumista seudun liikennejärjestelmätyöhön. Työryhmässä edistetään yhteistyötä, jolla turvataan asukkaiden liikuminen palveluiden/harrasteiden luo (esim. esteetön, ovelta ovelle liikennöinti) ja toisaalta kohti vietävien palveluiden toteuttaminen (liikenneinfra, teiden kunnossapito ja tietoliikenne).

Osapuolet varmistavat kytkennän maakunta- ja Itä-Suomi-tason liikennejärjestelmätyöhön ja sen yhdessä sovittuihin painotuksiin sekä tuovat seudun näkökulman esille maakunnallisen ja Itä-Suomi-tason työssä. Pielisen Karjalan liikennejärjestelmätyöryhmä määrittää jokaisessa kokouksessa seudun kannalta keskeiset ajankohtaiset viestit, jotka viedään maakunnalliseen ja ylimaakunnalliseen yhteistyöhön.

Seudun kuntien määrittelemät yhteisesti edistettävät asiat

Tähän osioon on kirjattu seudun kuntien määrittelemät edistettävät asiat, jotka eivät ole suoraan sopimusosapuolten resursseilla toteutettavissa tai päätettävissä.

1. Tiestön kunnossapidon, hoidon ja valvonnan kehittäminen
2. Itäradan toteuttaminen
3. Joensuu-Kontiomäki-Oulu ratayhteyden peruskunnostaminen, sähköistäminen ja kulunvalvonnan rakentaminen
4. Yhteyksien kehittäminen maakuntakeskuksiin
 - Linja-autoliikenteen palvelutason varmistaminen
 - Joensuu-Nurmes henkilöjunayhteyden säilyttäminen ja kehittäminen (mm. teemajunat)
 - Valtatien 6 sekä kantateiden 73 ja 75 palvelutason turvaaminen ja kehittäminen
 - Mt 5284 Valtimo-Kuhmo tien perusparantamisen loppuunsaattaminen

Pohjois-Karjalan kärkihankelistalla olevia Juuan ja Nurmeksen alueita koskevia hankkeita ovat:

- Joensuu-Kontiomäki rataosuuden sähköistäminen
- Valtimon taajaman Keskuskadun peruskorjauksen rahoitus infrahankkeena
- Nurmeksen taajaman rautatien ylityssiltojen (Porokylä, Hyvärilä) peruskorjaukset
- Teiden 506 (Luikonlahdentie) ja 508 (Viitaniementie) parantaminen ja kehittäminen

4. SEURANTA JA SOPIMUKSEN PÄIVITTÄMINEN

Aiesopimuksen toteutumista seurataan Pielisen Karjalan liikennejärjestelmätyöryhmän kokouksissa osana seudullista liikennejärjestelmätyötä. Tämän lisäksi aiesopimuksen toteutumista seurataan yleisellä tasolla myös Itä-Suomen liikennejärjestelmätyöryhmässä.

Pielisen Karjalan liikennejärjestelmätyöryhmä laatii kerran vuodessa tilannekatsauksen tämän sopimuksen toteutumisesta sekä tarkistaa, vastaako aiesopimus edelleen seudun yhteistä tahtoa. Työryhmä tekee esitykset tarvittavista tarkistuksista. Sovitut muutokset ja niiden perustelut kirjataan ja liitetään osaksi tätä sopimusta. Vähäiset muutokset aiesopimuksen sisältöön hyväksytään seudun liikennejärjestelmätyöryhmässä. Merkittävät muutokset hyväksytetään sopijaorganisaatioissa. Ennen aiesopimuskauden päättymistä sovitaan uuden aiesopimuksen valmistelusta ja varmistetaan kytkentä muuhun liikennejärjestelmän kehittämiseen liittyvään suunnitteluun.

5. SOPIMUKSEN KÄSITTELY JA HYVÄKSYMINEN

Sopimusosapuolet ovat käsitelleet ja hyväksyneet sopimuspäivityksen. Päivitystä ei ole tarpeen hyväksyttää sopimusosapuolten allekirjoituksin.